

Струка (назив):	ЕКОНОМИЈА, ПРАВО И ТРГОВИНА		
Занимање (назив):	ПОСЛОВНО – ПРАВНИ ТЕХНИЧАР		
Предмет (назив):	ЕКОНОМИЈА		
Опис (предмета):	Стручни предмет		
Модул (наслов):	ОСНОВИ ЕКОНОМИЈЕ ПРЕДУЗЕЋА		
Датум:	август, 2020. године	Шифра:	Редни број: 01
Сврха			
<p>Изучавањем овог модула ученици се уводе у подручје рад и образовни профил банкарски техничар упознавањем са основним економским појмовима и односима. Ученицима се омогућава разумијевање појма предузећа и основних елемената који чине предузеће, појма средстава и основних функција у предузећу.</p>			
Специјални захтјеви / Предуслови			
<p>Усвојена знања и вјештине из модула предмета Рачуноводство. Потребно је да сваки од рачунара на коме се одржава настава и на коме се ученици оспособљавају за кориштење рачунара, буде опремљена неким од говорних софтвера (читача екрана) за слијепа и слабовида лица или софтвера за увећање екрана за слабовида лица. То подразумјева говорне софтвере као што су: JOWS, NWDA, синтетизатор говора (AnReader), ABBYY FineReader, или неке друге софтвере који омогућавају рад овој популацији ученика, те софтвере за увећање екрана као што је програм: MAGIC. Поред говорних софтвера ученицима би требало омогућити доступним и хардвер уређаје као што су: Брајев дисплеј односно Брајев ред, Црно-жуту тастатуру, тастатуру прилагођену нивоу оштећења вида-мембранске тастатуре, Брајеву тастатуру, Брајев штампач за слијепе.</p>			
Циљеви			
<p>Изучавањем овог модула код ученика треба развити представу о значају и циљевима предузећа као основне институције тржишне привреде.</p>			
Теме			
<ol style="list-style-type: none"> 1. Предузеће као носилац привређивања 2. Врсте предузећа 3. Средства и извори средстава 4. Оснивање и престанак рада предузећа 5. Функције предузећа 			

Тема	Исходи учења			Смјернице за наставнике
	Знања	Вјештине	Личне компетенције	
	Ученик је способен да:			
1. Предузеће као носилац привређивања	<ul style="list-style-type: none"> - дефинише пословну економију, њене циљеве, задатке и предмет изучавања; - препознаје организациону структуру предузећа и анализира предузеће као систем. 	<ul style="list-style-type: none"> - разумије услове настанка економских наука; - разумије предузеће као носиоца привређивања. - анализира основне карактеристике предузећа као основног субјекта тржишног пословања и привређивања; 	<ul style="list-style-type: none"> - развија свијест о значају економије; - развија позитивну идентификацију са предузећем; - рационално и савјесно користи материјална добра; - развија пословну одговорност при одлучивању; - развија осјећај за поштовање принципа који воде успјешном пословању; - развија способност изражавања властитих аргумената и закључака; 	<p>Поред усменог излагања, које се своди на појашњавање основних економских појмова, ученике треба оспособљавати за: самостално проналажење, систематизовање и коришћење информација из различитих извора (стручна литература на Брајевом писму и увећаној црној штампи; интернет, часописе, поређење и успостављање веза између различитих садржаја (нпр. повезивање садржаја предмета са свакодневним искуством, садржајима других предмета и др.).</p> <ul style="list-style-type: none"> - користи рачунаре који су опремљени говорним софтвером (читаач екрана) за слијепа и слабовида лица или софтвера за увећање екрана за слабовида лица.
2. Врсте предузећа	<ul style="list-style-type: none"> - дефинише предузеће према различитим критеријумима: привредној дјелатности, власништву и величини; - наводи поједине организационе облике предузећа. 	<ul style="list-style-type: none"> - анализира организациону структуру привреде и разликује врсте предузећа; - упоређује особине појединих врста предузећа. 	<ul style="list-style-type: none"> - развија критичко мишљење из области микроекономије; - развија способност употребе стручне терминологије у усменом и писменом облику. - развија смисао за прегледност, организованост и уредност; 	<p>Користити активне наставне методе:</p> <ul style="list-style-type: none"> - стручна литература на Брајевом писму и увећаној црној штампи; интернет, часописе, поређење и успостављање веза између различитих садржаја (нпр. повезивање садржаја предмета са свакодневним искуством, садржајима других предмета и др.). - користи рачунаре који су опремљени говорним софтвером (читаач екрана) за слијепа и слабовида лица или софтвера за увећање екрана за слабовида лица. - тимски рад, - индивидуалне и групне презентације, - израда постера, - радни листови, - квиз, - групно обучавање- укључивање колега, - организована посјета предузећу чиме се постиже да ученици усвоје и разумију пређене

				<p>јединице, - шематски прикази и примјери из праксе, - реферати ученика, - подаци са интернета, - статистички подаци, - шеме и графикони из области економије, - есеј.</p>
<p>3. Средства и извори средстава</p>	<p>- препознаје појмове: средства, имовина, амортизација, извори средстава предузећа; - дефинише значај средстава предузећа; - дефинише набавну, садашњу, амортизовану и тржишну вриједност основних средстава и значај амортизације; - објашњава временски и функционални начин амортизовања; - дефинише појам обрта капитала; - наводи изворе средстава и објашњава њихову структуру.</p>	<p>- разликује основна, обртна и остала средства предузећа; - успоставља везу између набавне, садашње и амортизоване вриједности основних средстава; - израчунава амортизацију за поједина основна средства према временском и функционалном начину амортизовања; - израчунава коефицијент обрта обртних средстава; - уочава битност контроле кориштења средстава.</p>		<p>Наставник користи: - стручна литература на Брајевом писму и увећаној црној штампи; интернет, часописе, поређење и успостављање веза између различитих садржаја (нпр. повезивање садржаја предмета са свакодневним искуством, садржајима других предмета и др.). - користи рачунаре који су опремљени говорним софтвером (читач екрана) за слијепа и слабовида лица или софтвера за увећање екрана за слабовида лица.</p>

4. Оснивање и престанак рада предузећа	- прати процес и услове оснивања предузећа као и разлоге који доводе до престанка његовог рада.	- разликује начин оснивања и разлоге престанка рада предузећа.		Наставник користи: - стручна литература на Брајевом писму и увећаној црној штампи; интернет, часописе, поређење и успостављање веза између различитих садржаја (нпр. повезивање садржаја предмета са свакодневним искуством, садржајима других предмета и др.). - користи рачунаре који су опремљени говорним софтвером (читач екрана) за слијепа и слабовида лица или софтвера за увећање екрана за слабовида лица.
5. Функције предузећа	- дефинише појам функција; - наводи функције предузећа;	- разликује и карактерише функције управљања, руковођења и извршења. - разликује вертикалну и хоризонталну подјелу функција - анализира функције управљања, руковођења и извршења.		Наставник користи: - стручна литература на Брајевом писму и увећаној црној штампи; интернет, часописе, поређење и успостављање веза између различитих садржаја (нпр. повезивање садржаја предмета са свакодневним искуством, садржајима других предмета и др.). - користи рачунаре који су опремљени говорним софтвером (читач екрана) за слијепа и слабовида лица или софтвера за увећање екрана за слабовида лица.
Интеграција				
Садржај овог модула се интегрише са садржајима из других стручних предмета.				
Извори				
- Уџбеник одобрен од стране Министарства просвјете и културе Републике Српске - Друга стручна и теоријска литература				
Оцјењивање				
Оцјењивање се врши у складу са Законом о средњем образовању и васпитању и Правилником о оцјењивању ученика и полагању испита у средњој школи. Прије почетка изучавања модула ученик треба бити упознат са техникама и критеријумима оцјењивања.				

Струка(назив): ЕКОНОМИЈА, ПРАВО И ТРГОВИНА			
Занимање (назив): ПОСЛОВНО – ПРАВНИ ТЕХНИЧАР			
Предмет (назив): ЕКОНОМИЈА			
Опис (предмета): Стручни предмет			
Модул (наслов): ТРОШКОВИ, РЕЗУЛТАТИ И ЕКОНОМСКИ ПРИНЦИПИ ПОСЛОВАЊА ПРЕД			
Датум:	август, 2020. године	Шифра:	Редни број: 02
Сврха			
<p>Изучавањем овог модула ученици се уводе у проблематику трошкова, резултата, токова вриједности и основних економских принципа пословања, чиме савладавају наведено, што им даје основу за даље изучавање пословне економије и лакше разумијевање економске стварности око њих. Овим модулом се омогућава и лакше схватање градива из осталих предмета који изучавају.</p>			
Специјални захтјеви / Предуслови			
<p>За разумијевање овог модула неопходно је да ученици савладају претходни модул који даје основне појмове из економије. Потребно је да сваки од рачунара на коме се одржава настава и на коме се ученици оспособљавају за кориштење рачунара, буде опремљена неким од говорних софтвера(читача екрана) за слијепа и слабовида лица или софтвера за увећање екрана за слабовида лица. То подразумјева говорне софтвере као што су: JOWS, NWDA,синтетизатор говора (AnReader), ABBYY FineReader, или неке друге софтвере који омогућавају рад овој популацији ученика, те софтвере за увећање екрана као што је програм: MAGIC. Поред говорних софтвера ученицима би требало омогућити доступним и хардвер уређаје као што су: Брајев дисплеј односно Брајев ред, Црно-жуту тастатуру, тастатуру прилагођену нивоу оштећења вида-мембранске тастатуре, Брајеву тастатуру, Брајев штампач за слијепе.</p>			
Циљеви			
<p>Изучавањем овог модула ученици треба да савладају основе појмове као што су: трошкови, резултати пословања, токови вриједности и економски принципи пословања предузећа, чиме они стичу знања која ће примјењивати у даљем школовању и конкретној примјени у пракси. Код ученика треба створити способност логичког размишљања и доношења закључка на темељу анализа и знања из пословне економије.</p>			
Теме			
<ol style="list-style-type: none"> 1. Трошкови пословања предузећа 2. Токови вриједности у предузећу 3. Резултати пословања предузећа 4. Принципи и оцјене пословања предузећа 			

Тема	Исходи учења			Смјернице за наставнике
	Знања	Вјештине	Личне компетенције	
	Ученик је способан да:			
1. Трошкови пословања предузећа	<ul style="list-style-type: none"> - дефинише појам улагања и разликује поједине врсте улагања; - објашњава разлику између утрошака и трошкова, те њихов утицај на резултате пословања; - објашњава фиксне и варијабилне трошкове; - препознаје појам и значај калкулације; - наводи различите методе калкулације и објашњава њихове карактеристике. 	<ul style="list-style-type: none"> - израчунава и анализира трошкове према елементима процесима рада, мјесту настанка и носиоцима; - израчунава фиксне и варијабилне трошкове; - анализира укупне трошкове и њихов значај при пословном одлучивању; - израчунава цијену коштања производа различитим методама калкулације на конкретном примјеру; - графички и табеларно приказује трошкове. 	<ul style="list-style-type: none"> - рационално користи материјална добра; - развија систематичност у раду; - развија тимски рад у циљу конструктивне комуникације; - развија пословну одговорност при одлучивању; - развија свијест о припадности предузећу; - развија свијест о личној одговорности; - развија осјећај за поштовање принципа који воде успјешном пословању; - развија математички начин размишљања у рјешавању практичних задатака; - приказује одређене графичке приказе о пословању предузећа. 	<p>Поред усменог излагања, које се своди на појашњавање основних економских појмова, ученике треба оспособљавати за: самостално проналажење, систематизовање и коришћење информација из различитих извора</p> <p>Наставник користи:</p> <ul style="list-style-type: none"> - стручна литература на Брајевом писму и увећаној црној штампи; интернет, часописе, поређење и успостављање веза између различитих садржаја (нпр. повезивање садржаја предмета са свакодневним искуством, садржајима других предмета и др.). - користи рачунаре који су опремљени говорним софтвером (читач екрана) за слијепа и слабовида лица или софтвера за увећање екрана за слабовида лица.
2. Токови вриједности у предузећу	<ul style="list-style-type: none"> - дефинише и објашњава кретање токова вриједности у предузећу; - дефинише појам и циљеве ангажовања 	<ul style="list-style-type: none"> - анализира обим и вријеме ангажовања средстава; - израчунава коефицијент ангажовања средстава 		<p>Користити активне наставне методе:</p> <ul style="list-style-type: none"> - стручна литература на Брајевом писму и увећаној црној штампи; интернет, часописе, поређење и успостављање веза између различитих садржаја (нпр. повезивање садржаја предмета са

	<p>средстава; - примјењује основне појавне облике ангажовања средстава; - дефинише циклус ангажовања средстава;</p>	<p>-процјењује и вреднује коефицијент ангажовања средстава.</p>		<p>свакодневним искуством, садржајима других предмета и др.). - користи рачунаре који су опремљени говорним софтвером (читач екрана) за слијепа и слабовида лица или софтвера за увећање екрана за слабовида лица. - тимски рад, - индивидуалне и групне презентације, - израда постера, - радни листови, - квиз, - есеј, - групно обучавање- укључивање колега, - организована посјета предузећу чиме се постиже да ученици усвоје и разумију пређене јединице, - шематски прикази и примјери из праксе, - реферати ученика, - подаци са интернета, - статистички подаци, - шеме и графикони из области економије.</p>
<p>3. Резултати пословања предузећа</p>	<p>- разумије појам и објашњава значај резултата пословања предузећа, укупан приход и добит предузећа; - наводи појавне облике изражавања резултата</p>	<p>- израчунава физички обим производње; - израчунава добит; - успоставља везу између укупног прихода и добити предузећа; - анализира остварене резултате; - прати и упоређује</p>		<p>Користити активне наставне методе: - стручна литература на Брајевом писму и увећаној црној штампи; интернет, часописе, поређење и успостављање веза између различитих садржаја (нпр. повезивање садржаја предмета са свакодневним искуством, садржајима других предмета и др.). - користи рачунаре који су опремљени говорним софтвером (читач екрана) за</p>

	<p>пословања предузећа и факторе који на њих утичу као и расподјелу резултата пословања.</p>	<p>резултате пословања; - планира расподјелу добити.</p>		<p>слијепа и слабовида лица или софтвера за увећање екрана за слабовида лица. - тимски рад, - индивидуалне и групне презентације, - израда постера, - радни листови, - квиз, - есеј, - групно обучавање- укључивање колега, - организована посјета предузећу чиме се постиже да ученици усвоје и разумију пређене јединице, - шематски прикази и примјери из праксе, - реферати ученика, - подаци са интернета, - статистички подаци, - шеме и графикони из области економије.</p>
<p>4. Принципи и оцјене пословања предузећа</p>	<p>- дефинише појам продуктивности, економичности и рентабилности; - анализира економске принципе пословања; - процјењује повезаност између економских принципа и вреднује њихов допринос пословању предузећа.</p>	<p>- израчунава продуктивност, економичност и рентабилност; - анализира факторе који утичу на продуктивност, економичност и рентабилност.</p>		<p>Користити активне наставне методе: - стручна литература на Брајевом писму и увећаној црној штампи; интернет, часописе, поређење и успостављање веза између различитих садржаја (нпр. повезивање садржаја предмета са свакодневним искуством, садржајима других предмета и др.). - користи рачунаре који су опремљени говорним софтвером (читаач екрана) за слијепа и слабовида лица или софтвера за увећање екрана за слабовида лица. - тимски рад, - индивидуалне и групне презентације, - израда постера, - радни листови, - квиз,</p>

				<ul style="list-style-type: none"> - есеј, - групно обучавање- укључивање колега, - организована посјета предузећу чиме се постиже да ученици усвоје и разумију пређене јединице, - шематски прикази и примјери из праксе, - реферати ученика, - подаци са интернета, - статистички подаци, - шеме и графикони из области економије.
Интеграција				
Садржај овог модула се интегрише са садржајима модула из других стручних предмета.				
Извори				
Уџбеник одобрен од стране Министарства просвјете и културе Републике Српске Друга стручна и теоријска литература				
Оцјењивање				
Оцјењивање се врши у складу са Законом о средњем образовању и васпитању и Правилником о оцјењивању ученика и полагању испита у средњој школи. Прије почетка изучавања модула ученик треба бити упознат са техникама и критеријумима оцјењивања.				